

Софроний Врачански

(1739 – 1813)

Рожденото му име е Стойко Владиславов. В началото е учител и свещеник, а по-късно е пъкоположен за Врачански епископ. Последовател на Паисий, пръв преписал “История славянобългарска”.

Котленски препис на Историята. Съхранява се в Народната библиотека “Св.св. Кирил и Методий” в София

Биография

Свети Софроний
Врачански, известен и
със светското си име поп
Стойко Владиславов е
български народен
будител, духовник.

В началото на 19 век той е
приеман от руското и
румънското правителство за
основен представител на
българската общност.
Канонизиран е за светец от
Българската православна
църква с писмен акт на
патриарх Кирил през 1964 г.

Семейство

Стойко Владиславов е роден през 1739 година в Котел в семейството на заможен търговец на добитък. Самият той се венчава с Ганка Хаджиатанасова, с която има четири деца: Цонко, Владислав, Мария и Ганка.

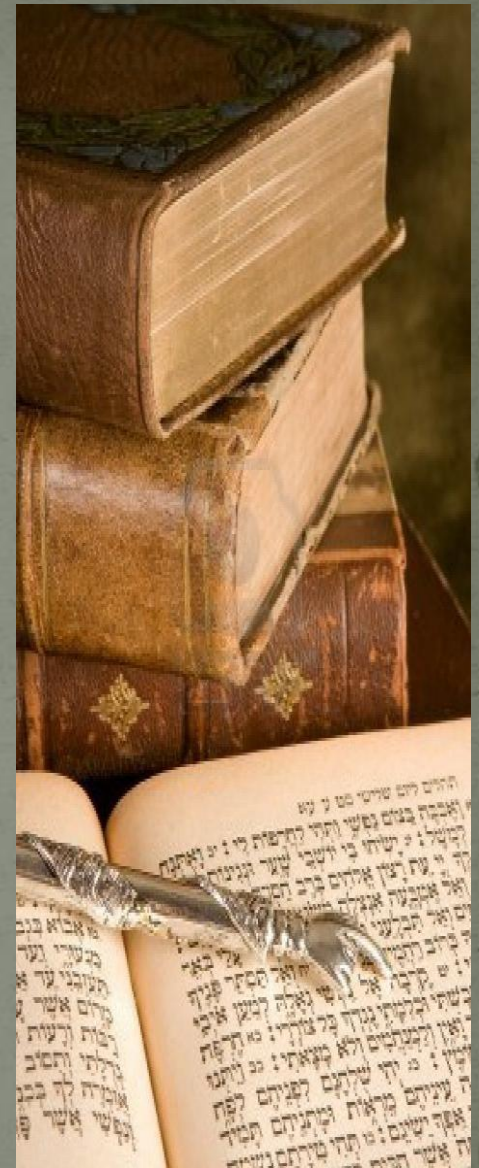
Цонко се оженил за Гана Хаджи Танасова и е бащата на княз Стефан Богориди (Стойко Цонков Стойков) и Атанас Богориди (Атанас Цонков Стойков). Мария е майка на бъдещия епископ Поликарп Патаролийски.

Биография

Години в България

Софроний Врачански учи в килийно училище в родния си град по църковнославянски и гръцки църковни книги. Работи като абаджия, но се забелязва стремежът му към духовни занимания. През 1762 година е ръкоположен за свещеник, работи и като учител и книжовник в Котел.

Голямо влияние върху дейността му оказва срещата му с Паисий Хилендарски през 1765 година в Котел. Отец Паисий му показва „История славянобългарска“, от която той прави препис, известен днес като Първи Софрониев препис. Самият Стойко Владиславов пътува до Света гора през 1770-1775 година.

Биография

През 1792 година напуска Котел, служи в енорията в Карнобат. Пътува до Цариград, Света гора, Анхиало, Арбанаси и през 1794 година става монах в Къпиновския манастир, а на 17 септември същата година е ръкоположен за епископ на Враца под името *Софроний*.

След случилите се през 1797 година размирици във Враца с участието на войските на видинския паша Осман Пазвантоглу напуска града и пътува из Северозападна България. За три години се задържа във Видин, където по това време управлява като полунезависим владетел Пазвантоглу. Този период е важен за изясняване на целите му като писател.

Книжовна дейност

Пише сборник —
„Неделное евангелское
толкование“ (1805,
Регионален исторически
музей, Шумен). „Житие
и страдания грешнаго
Софрония“ и „Възвание
към българския
народ“ превръщат
Софроний в най-видния
представител на
българската литература
от началото на 19 век.

Книжовното наследство на Софроний Врачански

Най-добрите свои творби Софроний Врачански пише в букурещкия си период „Кириакодромион, сиреч Неделник“. е сборник от поучения и слова за всички неделни и празнични дни в годината, написани въз основа на църковнославянски и гръцки източници — единственото отпечатано съчинение на Софроний Врачански. .

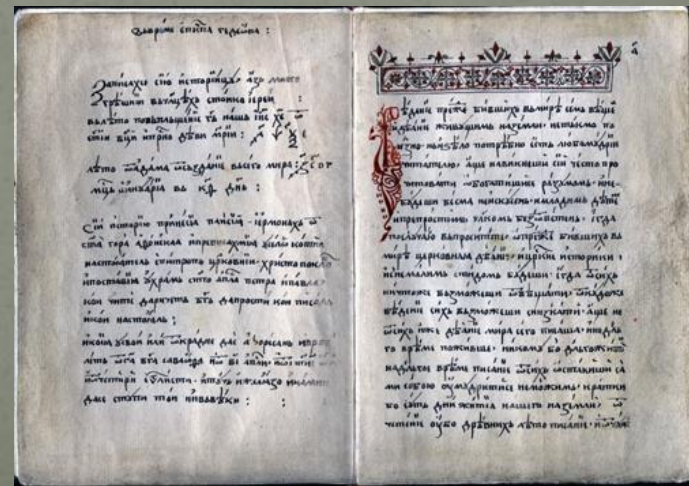

Отпечатан е в град Ръмник-Вълча през 1806 година. Сборникът има историческо значение — поставя началото на новобългарската печатна книга и налага говоримия език като книжовен. Книгата става широко популярна под името „Софроние“.

"Неделник"

"Кириакодромион сиреч неделник (Софронийе)" - Първото печатно произведение на новобългарски език и единственото произведение на Софроний отпечатано приживе. За да събере необходимите средства за отпечатването му, Софроний изпраща "Позив" до заможни българи в Румъния. В него той изтъква необходимостта от печатни книги на съвременен български език. Книгата съдържа "Оглавие", 94 слова и поучения, послеслов и две наставления за свещениците относно обредите на кръщенето и венчавката. Отпечатана е в 1000 броя през 1806 г.

Книга от 1805 г. за православната, еврейската и мохамеданската религии. Разделена е на три части, по една за всяка религия. За източници Софроний ползва руски и гръцки съчинения от XVII-XVIII в.

Видински сборници от 1802 г.:

Първи видински сборник: "Поучение и словосказание за празниците господни" - Има характер на дамаскин. Съдържа 79 слова с християнско-поучителен характер, сред които "Слово за раждането на нашия господ Исус Христос", "Слово за Сретение Господне", "Слово за краткостта на човешкия живот" и други. Към тях са прибавени "Посвещение" и "Послесловие".

Втори видински сборник: "Разкази и разсъждения" - компилация от басни и нравоучителни разкази, този сборник е основното съчинение на Софроний с предимно светско съдържание, наред с „Житие и страдание на грешния Софроний“.

...О, неразумни и юроде! Поради что се срамиш да се наречеш болгарин и не четеш, и не говориш на своя език? Или българите не са имали царство и държава?..."

Из "История славянобългарска"

- „История славянобългарска“ (оригинално заглавие: "Исторїа славѣноболгарска") е първото произведение на българската историография, написано от Паисий Хилендарски в Хилендарския манастир и Зографския манастир в периода 1760–1762 г. Нейният пръв препис е дело на Софроний Врачански (1765).

Първото издаване на пълния оригинален текст става през 1914 година от БАН. До 1984 година, черновата се съхранявала в Зографския манастир в Света Гора, Атон.

Българските разузнавателни служби, ДС, пренасят черновата в България през същата година тъй като били убедени в злонамеренията на Гърция и гръцката монашеска общност спрямо текста по време на последните години на Студената Война. Според някои източници "История славянобългарска" също така била наричана и антигръцки памфлет.

Втори Софрониев препис на „История славянобългарска“ (1781 г.) - правен за лично ползване. Съхранява се в Библиотеката на Румънската академия на науките.

ЖИТИЕ И СТРАДАНИЯ ГРЕШНАГО СОФРОНИЯ

“ Аз, грешний в человецех, родих ся на село Котел от отца Владислава, а от матери Мария и положили первое имя мое Стойко. ”

Житие и страдание на грешния Софроний - смята се за първата автобиография на българин. С това съчинение Софроний окончателно скъсва със средновековната книжнина и поставя началото на съвременната българска литература. За пръв път е отпечатано от Георги Раковски в пет поредни броя на вестник "Дунавски лебед" през 1862 г.

На места Софроний използва анекдотите за да внуши на читателя свои мисли: необходимостта от образование, съвет към народа да не дава излишна милостиня на манастирите, упреци към ниския морал и невежеството на духовенството.

Серафим, архиерей български - позив към българския народ от 1810 г. по повод войната на Русия срещу Турция.

Наред с книжовните си способности, превърнали го в един от създателите на съвременният български език и литература, Софроний притежава и художествена дарба. Той се проявява като калиграф и художник при създаване на своите ръкописи. Известното му изображение в епископски одежди се счита за автопортрет.

Софроний Врачански – духовникът, оставил следа в историята

Последни години

През 1803 година Софроний Врачански заминава за Букурещ, където служи като висше духовно лице. От епископската длъжност е освободен по негово настояване, но продължава да се подписва като Софроний Врачански.

Последни години

От 1806 до 1812 година е един от най-видните представители на българския народ в отношенията с руското командване след Руско-турската война. През последните си години се оттегля в манастир край Букурещ.

Софроний Врачански е име, скъпо за всеки българин.

Неизвестна е датата на смъртта на Софроний (датира се по последния подписан документ от 2 август 1813 година).

Същата година Димитър Попски пише за него ода. Канонизиран е за светец на 31 декември 1964 година от Българската православна църква, а паметта му се чества на 11 март.

Най-важното за Софроний Врачански

Софроний Врачански
(Стойко Владиславов)

Първият препис !

“История Славянобългарска”

-роден през 1739г. в Котел

“Неделник”

**Първата
печатна книга !**

“Житие и страдание
грешнаго Софрония”

**Първата
автобиографична книга !**

Изготвил: Гергана Бенева